

İhracatçı şirketlerin karlılıklarının en azından seçimlere kadar olumsuz etkileneceği anlaşılıyor. Sebebi yeni bir yüksek faiz, düşük devalüasyon dönemine girmiş olmamızdır. Şirketlerin giderleri yüksek enflasyon ile artarken yüksek faiz oranları ile finansman giderleri de artacaktır. Buna karşın "TL'nin değerleneceği bir döneme" girdiğimize göre; ihracatçı firmaların ciroları ise nispi olarak çok daha az artacaktır. Sonuç karlılıklarda negatif yönlü bir trendin başlamasıdır.

İhracatçının desteklenmeyeceği bu dönemde artacak olan döviz açığı dış borçlarla giderilmeye devam edilecektir.

\*\*\*\*\*

ABB, Haziran'dan Eylül 2023'e kadar Enerji Değerlendirme hizmeti kapsamında 2.000'den fazla endüstriyel elektrik motorunu analiz etti ve ortalama yüzde 31 oranında enerji tasarrufu imkanı olduğunu tespit etti.

Enerji değerlendirmeleri, endüstriyel işletmelerin motorlu sistem filolarında en büyük enerji tasarruflarının tam olarak nerede olduğunu belirlemelerine olanak tanımaktadır. Endüstriyel şirketlerin, en iyi enerji tasarrufu ve yatırım getirisi (ROI) için yatırımı nereye yönlendireceklerine karar verirken karşılaştıkları engelin üstesinden gelirler. Değerlendirmeler, sahadaki motorlu sistemlerden operasyonel veriler toplanarak çalışır. Bir servis uzmanı bunu değişken hızlı sürücü (VSD) ekleyerek, ekipmanı yeniden boyutlandırarak veya modernleştirerek elde edilebilecek teorik performansla karşılaştırır.

Enerji verimliliğinin iyileştirilmesi, her ülkenin iklimine, enerji kaynaklarına ve maliyetine bağlı olarak etkileyici CO2 tasarrufu ve yatırım getirisi (ROI) ile işletmelerin elektrik tüketimini azaltmasına olanak tanıyor. Örneğin, denetlenen tüm motorlar BAE'de çalışıyor olsaydı, altı aylık yatırım getirisine eşdeğer olurdu. Alternatif olarak, Almanya'da bu yalnızca üç aylık bir yatırım getirisi anlamına geliyor.

Dünyadaki 300 milyondan fazla endüstriyel elektrik motoru var ve özellikle bunların yarısından fazlası en az 20 yaşında ve yerini kolaylıkla modern yüksek verimli teknolojiye bırakabilir.

Değerlendirmeler, fanların genellikle en büyük enerji tasarrufunu sağladığı, farklı motor tahrikli uygulamalar arasında tutarlı performans modelleri buldu. Daha ileri analizler aynı zamanda en büyük fırsatların VSD olmadan çalışan motorlarla ilgili olduğunu da belirledi. VSD'ler, çıkışı taleple tam olarak eşleştirmek için motorların hızını veya torkunu kontrol eder, bu da enerji tüketimini azaltır.

\*\*\*\*\*

Geçen sene 100TL ye alınıp bu yıl 170 TL'ye satılan bir mal için 70 TL kazanç üzerinden vergi ödenirken; gerçekte aynı malı yerine koymaya kalktığınızda sizin alış fiyatınızın 180TL olması sebebiyle "gerçekte kazanç elde edilmediği" ve "enflasyon muhasebesi yapılması gerektiği" genel bir talep olarak piyasada konuşulmaktadır. Dahası yıllar önce satın alındığı için bilançoda çok düşük bir bedelle görünen "gayrimenkullerin şirketin bugünkü değerini göstermemesi" gibi sebeplerle de enflasyon düzetmesi talep edilmekte idi.

Oysaki; Türkiye'de uygulanacağı söylenen enflasyon düzeltmesi ek vergi yükü yaratabilir.

1) Özkaynağı güçlü ve öz kaynağını ağırlıklı olarak; parasal kıymetlerde tutanlarda eskiye oranla KAR AZALMASI ve AZ VERGİ yaratacaktır. (Örnek olarak bankaların karlılıkları azalacak ve ödedikleri vergi de azalacaktır)

2) Nispeten gayrimenkul, stok gibi parasal olmayan aktif varlıkları güçlü ve diğer yandan da fazla borçlu ve öz sermayesi zayıf şirketlere KAR ARTIŞI ve FAZLA VERGİ sonucunu doğuracaktır. Öte yandan vergi dezavantajına rağmen bu tür şirketleri diğerlerine göre nispi olarak daha karlı gösterse de hem daha kolay borçlanmalarına da sebep olup hem de enflasyonist dönemde yüksek faiz giderlerine sebep

olacaklarından belki de yüksek vergi olasılığı bir nebze törpülenecektir. (Örnek olarak çok borçlanmış, özsermayesi düşük ama parasını gayrimenkule, stoğa vb yatırmış tipik özel sektör işletmesinde ise hem karlılık hem de vergi azalacaktır, üstelik de daha satılmamış stoğun dahi vergi artırıcı etkisi olabilecektir.)

Özetle; “enflasyon muhasebesi tipik bir Türk reel sektör şirketi için büyük bir olasılıkla vergiyi artırır, bankalar için vergiyi azaltır” diyebiliriz.

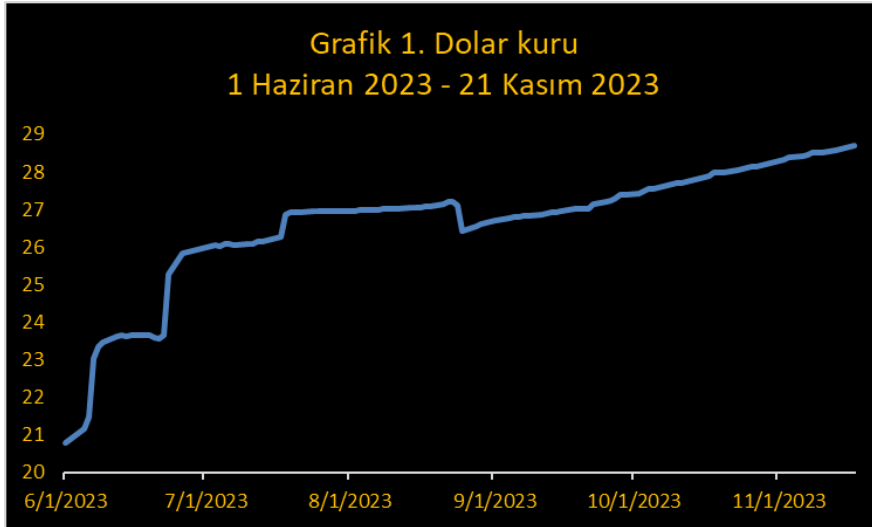
\*\*\*\*\*

Ülkemizde yalan, yanlış, eksik bilgi edinmenin en iyi yolu “TV’de Haberler”i seyretmektir. Haberleri seyretti iseniz Merkez Bankasının faiz artırdığını öğrenmişsinizdir. Oysa doğru haber şöyle olacaktı:

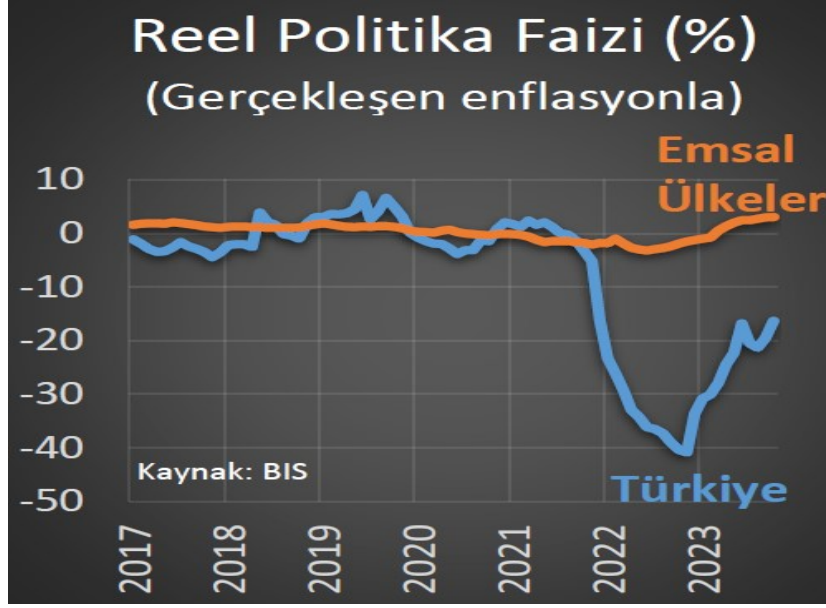
1. Merkez Bankası faizi aslında yani reel olarak negatiftir. Özetle doğru haber: “Merkez Bankası faizleri çok negatiften daha az negatif olacak yönde değiştirdi.” şeklinde olmalı idi.
2. Dahası Merkez Bankası faizleri haberlerde bahsedildiği gibi % 40’da olmamıştır. Çünkü Haberlerde bahsedilen faiz 1 hafta vadeli faizdir. % 40 TCMB faizinin yıllık bileşiği %49’dur.  $((1+0,4/365*7)^{(365/7)} -1= 0,489549246)$  Doğru karşılaştırma yapılabilmesi açısından faizin her zaman yıllık olarak ifade edilmesi gerekirdi.
3. Ayrıca tek başına Merkez Bankası faizinden bahsetmek de olmaz. Merkez Bankası faizinin normal bankaların halkın mevduatına verdikleri faizden fazla olduğu ve yakında mevduat faizlerinin de artacağından bahsedilmeli idi.

\*\*\*\*\*

Fatih Özatay; “artış hızı sabit” bir döviz kuru sistemi yürürlükte:



\*\*\*\*\*



\*\*\*\*\*

Mahfi Eğilmez: Ödemeler dengesindeki net hata ve noksan kalemi yani nereden geldiği ve nereye gittiği bilinmeyen paraların yazıldığı kalem, 2022 yılında yaklaşık 26 milyar dolar fazla vermişti. Bu miktar 5 – 6 milyar dolar olsa anket hataları, ihracatçının dışarıda tuttuğu paralar, zaman farklılığı nedeniyle henüz yurda getirilip hesaplara girmemiş paralar diyerek açıklamak mümkün olabilirdi. Ama 26 milyar dolar, söz konusu yılın cari açığının (49,1 milyar dolar) yarısından fazlası olduğundan bu açıklamaların ötesinde bir şeyler olduğunu tahmin etmek için kâhin olmaya gerek yok. Bu konular hiç araştırılmadı, bilerek, isteyerek zamanın, üzerini örtmesine terk edildi. Oysa bu konu mesela kara para, uyuşturucu ticareti incelemesi gibi araştırmalara konu edilmeliydi.

Son dönemlerde yakalanan uyuşturucular, yapılan baskınlar, ortaya çıkarılan mafya ilişkileri Türkiye'nin bir süredir tam anlamıyla bir uyuşturucu – kara para – mafya ağının içine düştüğünü ortaya koyuyor.

Bunların yanında yüksek getiri vaadiyle fon kurduğunu söyleyip para toplayanlar mantar gibi çoğaldı. Türkiye ilginç bir ülke, Ponzi oyunu denen ve sonra girenin parasıyla bir öncekine getiri ödemesi yapılması düzenine bağlı olarak işleyen dolandırıcılık sistemi bu topraklarda defalarca denendiği ve insanların paraları defalarca battığı halde hala talep görebiliyor.

Son birkaç yılda bu olaylarda bu kadar büyük bir patlama yaşanmasının güvenlik zafiyetleri, yargının işlememesi, af uygulamaları, toplumda genel bir kısa yoldan köşeyi dönme eğiliminin yaygınlaşması, siyasetçi ve bürokratların bir bölümünün de işin içinde olmasının yanı sıra faizin, enflasyonun altına düşürülmesinin de çok ciddi etkileri var. Faizin düşürülmesi, TL'nin iç ve dış değerinin hızla düşmesine yol açtı. İnsanlar bankalara yatırdığı mevduata karşılık enflasyonun altında faiz almaya başlayınca anaparayı (satın alma gücünü) korumak için gayrimenkul, otomobil alımına ve borsaya yöneldiler. Daha fazla getiri elde etmek isteyenler ise bu tür Ponzi fonlarına girdiler. Bu yönelişler ekonomiyi canlı tuttu.

Faiz, doğru kurgulandığı zaman firmalar için bir maliyet unsurudur ama yanlış kurgulandığı zaman, bir süre sonra bütün ekonomi için bir maliyet unsuru haline gelir. Bu yanlış ekonomi politikasının maliyetini bütün toplum öder. Ödeme iki aşamalı olur: (1) Bu tür işlere girenlerin paraları batır, (2) Merkez Bankası faizi tekrar artırmaya başladığında bu kez şirketler batmaya başlar.

\*\*\*\*\*

Tekstil ve hazır giyim sektöründe istihdam kaybının 200 bini aştığını söyleyen TGSD Başkanları Ramazan Kaya ve Sanem Dikmen, bundan sonraki dönemde iflas, şirket kapanması ve konkordatoların görüleceği konusunda uyarıda bulundu.

Kapasitelerin de aynı sürede yüzde 50'ye yakın gerilediğine dikkat çeken Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği (TSGD) Başkanı Ramazan Kaya, "Şirketler işçi çıkarmada sona geldi. Artık çıkaracak işçi kalmadı. Bundan sonraki dönemde şirket kapanmalarını iflasları, konkordatoları göreceğiz. 2024 de bu yıldan daha iyi olmayacak. İkinci yarından önce toparlanma beklemiyoruz, Göç ve Toplum Yararına Programlar (TYP) ve kimi alanlarda günlük 2 bin TL'ye ulaşan yevmiyeler nedeniyle çalışanlar hazır giyim sektöründe çalışmaktan imtina ediyor" dedi. Kapasiteler düşük olmasına rağmen eleman arayan ama bulamayan işletmeler bulunduğunu vurgulayan kaya, "Yarın işler düzeldiğinde hiç eleman bulunamayacak. Yetmiş elemanlar bölgeyi ve sektörü terk etti" diye konuştu.

\*\*\*\*\*

**Konut satışlarında durgunluk yaşanırken gayrimenkul yatırımcısı arsa ve tarla alımına yöneldi.** Nef Yönetim Kurulu Başkanı Erden Timur, "Konutta satış trendinde düşüş devam ediyor, bizler neredeyse yedi sekiz yıldır sektörde balon olmadığını anlatmaya çalıştık. Sektörde yıllık milyonun üzerinde ruhsat alınırken bile balon yoktu ki bugün olsun. Konutta maliyetler nedeniyle arzda sıkıntı var. Önümüzdeki birkaç sene de arz sıkıntısından ve finansmana ulaşamamadan kaynaklı konut ihtiyacının karşılanamadığını göreceğiz. Burada en az etkilenecek ürün konut dışı yatırımlarda arsa ve tarla olacak. Toplam yatırım düşse de arsa payının satışlardaki yüzdesi arttığı için, arsa satışları bu süreçten pozitif çıkacak" dedi.

İlk defa bu yıl Temmuz ayında konut dışı gayrimenkul oranının yüzde 60'a dayandığına dikkat çeken Timur, şu bilgileri verdi: "Eylülde konut dışı arsa ve tarla tipi gayrimenkul oranı yüzde 52 olarak gerçekleşti."

\*\*\*\*\*

Çatılardaki güneş enerjisinden sıcak su üreten 100 kiloluk su tankları için hiçbir şey istemeyen belediyeler şimdi çatıya 15 kilogramlık güneş paneli koyulacaksa 'statik izin almanız gerekiyor' diye sahneye çıktılar. İstanbul başta olmak üzere birçok şehrimizde yapıların iskan belgesi zaten yok ve iskanı olmayan yapıya statik izni nasıl verilecek? Bazı illerde belediye ve valilik 'statik izne gerek yok' kararı alsa da ilçe belediyeler 'biz statik isteriz' diyerek uygulama yapıyor."

\*\*\*\*\*